بررسی رابطه انجام فرایض دینی با شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

زیبا فائیدفر*[1]، صفر حامدنیا[2]، مریم فائیدفر[3]، سیمین حبیب‌پور سدانی[4]، آرزو عاصمی[5و6]

تاریخ دریافت 1394/08/18 تاریخ پذیرش 1394/10/19

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: فرایض دینی عامل اصلی آرامش و شادابی روحانی انسان هستند. هدف اصلی این پژوهش، بررسی رابطه بین انجام فرایض دینی و شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه بود.

مواد و روش کار: پژوهش از نوع همبستگی-رگرسیونی بود. جامعه آماری، کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه (2181 نفر) بود که حجم نمونه با روش طبقه‌ای چندمرحله‌ای و به‌صورت تصادفی، با جدول مورگان 377 نفر انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسشنامه نشاط سازمانی چاوشباشی و دهقان عفیفی و پرسشنامه انجام فرایض دینی محمودی و حسین‌پور بوده که پایایی آن‌ها با آلفای کرونباخ (0/92) تأیید شد. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آزمون‌های توصیفی و استنباطی مانند آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج به‌دست‌آمده حاکی از آن است که بین انجام فرایض دینی و شادکامی دانشجویان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و بین مؤلفه‌های شادکامی و انجام فرایض دینی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. 89/2 درصد تغییرات شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه توسط انجام فرایض دینی و مؤلفه‌های آن پیش‌بینی می‌شود. رضایت از زندگی 92/8 درصد، حرمت شخصی 94/8 درصد، بهزیستی فاعلی 93/6 درصد، رضایت خاطر 82/7 درصد و خلق مثبت 82/2 درصد در ایجاد شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه نقش دارند.

بحث و نتیجه‌گیری: در صورت برنامه‌ریزی پیرامون ابعاد هماهنگ‌سازی انجام فرایض دینی با برنامه درسی در دانشگاه‌های کشور، می‌توان میزان عمل به فرایض دینی را در قشر دانشجوی کشور بالا برد و میزان شادکامی در این گروه عظیم و مهم جامعه را افزایش داد و امیدوارتر بود که این شادکامی دوام و پایداری بیشتری داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: انجام فرایض دینی، رضایت از زندگی، رضایت خاطر، بهزیستی فاعلی، خلق مثبت، شادکامی، دانشجویان، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مجله پزشکی ارومیه، دوره بیست و هفتم، شماره اول، ص 45-37، فروردین 1395

آدرس مکاتبه: ارومیه، والفجر 1، نبش کوی مخابرات، پلاک 1، تلفن: 33366961، 09143477960

Email: zibafaeedfar@yahoo.com

مقدمه

دین حقیقتی است که در همه جنبه‌ها و ابعاد گوناگون زندگی انسان حضور جدی و قابل‌توجهی دارد . تحقیق در باب دین یا دین‌پژوهی نیز عرصه‌ها و شاخه‌های متعددی یافته است ، به‌گونه‌ای که رشته‌های علمی بسیاری در زمینه‌های مختلف معارف بشری تدوین و تکوین پیداکرده‌اند که در این میان می‌توان به روان‌شناسی دینی یا روان‌شناس دین شاره کرد (13). تاولس (2000) اظهار می‌دارد که روان‌شناسی دین به دنبال درک رفتار دینی از طریق به‌کارگیری اصول و قوانین روان‌شناختی است که البته آن اصول از راه مطالعه رفتار غیردینی به‌دست آمده‌اند . به بیان ساده‌تر روان‌شناسی دینی درصدد درک رفتار دینی با استفاده از اصول روان‌شناسی است.

[1] دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد ارومیه ، گروه علوم تربیتی، ارومیه ، ایران (نویسنده مسئول)

[2] استادیار، دانشگاه علوم پزشکی، ارومیه، ایران

[3] کارشناس مدیریت آموزشی، آموزش و پرورش، ناحیه ۲ شهرستان ارومیه، ارومیه، ایران

[4] عضوباشگاه پژوهشگران جوان ونخبگان، واحدارومیه، دانشگاه آزاداسلامی، ارومیه، ایران

[5] کارشناس امور بین‌الملل، حوزه ریاست، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

[6] دانشجوی دکترا رشته زبان انگلیسی، دانشگاه آتاترک ترکیه

رفتارها و باورهای مذهبی، تأثیر مشخصی در معنادار کردن زندگی افراد دارند، رفتارهایی مانند عبادت، زیارت و توکل به خداوند می‌توانند از طریق ایجاد امید و تشویق به نگرش‌های مثبت، موجب آرامش درونی افراد گردند (17). داشتن معنا در زندگی، امیدواری به یاری خداوند در شرایط مشکل‌زا،بهره‌مندی از حمایت‌های اجتماعی و معنوی، احساست عقل داشت منبعی والا همگی ازجمله روش‌هایی هستند که افراد مذهبی با دارا بودن آن‌ها می‌توانند در مواجه با حوادث آسیب‌رسان، فشار کم‌تری را متحمل شوند (31).

ویلیام جیمز، که پدر روان‌شناسی شمرده‌شده، معتقد است عشق و نیروی مذهبی به وقار و سنگینی و صبر و شکیبایی و اعتقاد و اطمینان در فرد منجر می‌شود (14). احساسات مذهبی نیروی روزافزونی در کار و زندگی شخص وارد می‌کند و وقتی دنیا به آدمی پشت می‌کند احساسات مذهبی دست‌به‌کار می‌شود در درون ما هیجان و شور زندگی را زنده نگه می‌دارد (30). به لحاظ نقش و اهمیت دین در تاریخ زندگی انسان، از آغاز مطالعه علمی روان‌شناسی، پرداختن به جنبه‌های روان‌شناختی دین نیز موردتوجه روان‌شناسان قرار گرفته است و سطور آینده نظری اجمالی به جنبه‌های مختلف این مطالعات دارد (29).

از طرف دیگر، یکی از نیازهای روانی بشر شادی و نشاط است که به دلیل تأثیر عمدهای که بر زندگی افراد دارد، همواره ذهن انسان را به خود مشغول کرده است. نشاط و شادی از نیازهای اولیه فطری و ضروری انسان به شمار می‌رود و می‌توان آن را از مهم‌ترین عوامل سلامت خانواده و جامعه انگاشت.روح امید و تلاش و پیشرفت در پرتو یک زندگی شاد و بانشاط است (10).

واژه شادی در انگلیسی را می‌توان به دو معنا به کاربرد: یکی شادی است که در این صورت از هیجان مثبت در زمان حال سخن گفته‌ایم؛ اما معنای دوم آن، شادکامی و سعادتمندی است که در این معنای اخیر، شادکامی با خشنودی و رضایت از زندگی مترادف است و به نظر می‌رسد آنچه در روانشناسی مثبت‌گرا از آن بحث می‌شود، این معنا از آن می‌باشد (7). خطیب به نقل از ارسطو شادکامی را در خوب بودن، نیکی کردن و زندگی در سایه آن می‌دانست (16).

به نظر می‌رسد گسترده‌ترین پژوهش در زمینه شادکامی روان‌شناختی توسط آرگایل انجام‌گرفته باشد. وی حاصل پژوهش‌هایش را در کتابی با عنوان «روانشناسی شادی» گزارش نموده است. آرگایل درباره معنای شادکامی می‌نویسد: گاهی گفته می‌شود که مفهوم شادکامی، مبهم و اسرارآمیز است. اما واضح است که بیشتر مردم به‌خوبی می‌دانند شادکامی چیست. در زمینه‌یابی‌ها که از مردمً درباره معنای شادکامی سؤال شده، پاسخ داده‌اند که غالباً شادکامی عبارت است از: بودن در حالت خوشحالی و سرور یا دیگر هیجان‌های مثبت، یا عبارت است از: راضی بودن از زندگی خود. البته وی معتقد است که علاوه بر این دو جزء، یعنی عواطف مثبت و رضایت، جزء سومی نیز وجود دارد که عبارت است از: فقدان افسردگی و اضطراب یا دیگر عواطف منفی (5).

دینر و دینر (1995) معتقدند شادکامی شامل حالت خوشحالی یا سرور (هیجانات مثبت)، راضی بودن از زندگی و فقدان افسردگی و اضطراب(عوامل منفی) است (3). شادکامی که هدف مشترک انسان‌هاست و همه در تلاش برای رسیدن به آن هستند (1).

نظریه‌ها بیان می‌کنند که مذهب، شادکامی را به چند طریق ارتقا می‌دهد (2). برای مثال، اعمال مذهبی، مانند حضور در مساجد، تعامل و حمایت اجتماعی را افزایش می‌دهد (11). علاوه بر این، ایجاد و گسترش رابطه فردی باخدا، شادکامی را با کاهش استرس و بهبود راهبردهای غلبه بر استرس، ارتقا می‌دهد (18). همچنین مذهب به زندگی شخص معنا می‌دهد. افراد با گرایش دینی و با این عقیده که در جهان مقصد والایی وجود دارد، می توانند شادکامی خود را ارتقا بخشند (20). به‌طورکلی نظریه‌پردازان دیگری وجود دارند که راه رسیدن به شادکامی و خوشبختی روان‌شناختی را در پرتو توجه به ارزش‌ها و هدف‌های معنوی، نیازهای بنیادی، معنی دار بودن و هدفمندی زندگی، عشق و علایق دینی و الهی می دانند (21). همچنین بین شادکامی و اعتقادات مذهبی ارتباط مثبت و معنادار نشان داده شده است (22). شواهد تجربی فراوانی وجود دارد که حاکی از رابطه مثبت و معنادار بین انجام فرایض دینی و شادکامی است (24).

جمالی و عباسی (1392) رابطه جهت‌گیری مذهبی و شادکامی در دانشجویان دانشگاه پیام نور را بررسی نموده و نتیجه گرفتند که، بین جهت‌گیری مذهبی و شادکامی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد، بین میزان جهت‌گیری مذهبی در دانشجویان مجرد و متأهل تفاوت وجود دارد، بین میزان شادکامی در دانشجویان مجرد و متأهل تفاوتی وجود ندارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت جهت‌گیری مذهبی و عمل به باورهای دینی پیش‌بینی کننده‌های مناسبی برای شادکامی هستند.

مظفری نیا، امین شکروی و حیدرنیا (1393) رابطه بین سالمت معنوی و شادکامی دانشجویان را بررسی نمودند و نتیجه گرفتند که سالمت معنوی دانشجویان با شادکامی آن‌ها رابطه مثبت و معناداری داشت. تمامی ابعاد سالمت معنوی با شادکامی ارتباط معناداری داشت. بیشترین ارتباط را بعد عواطف و کم‌ترین ارتباط را بعد کنش با شادکامی به خود اختصاص داد. در صورت برنامه‌ریزی پیرامون ابعاد شناخت معنوی و عواطف دانشجویان، می‌توان میزان شادکامی در این گروه عظیم و مهم جامعه را افزایش

داد و امیدوارتر بود که این شادکامی دوام و پایداری بیشتری داشته باشد.

پژوهش علی‌محمدی و جانبزرگی (2008) به بررسی رابطه بین شادکامی با جهت‌گیری مذهبی و شادکامی روان‌شناختی و افسردگی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین شادکامی دینی و شادکامی روان‌شناختی رابطه معنادار مثبت و بین شادکامی دینی و افسردگی یک همبستگی منفی وجود دارد.

فرانسیس و همکاران (2002) باهدف بررسی رابطه بین نگرش دینی و شادکامی در نوجوانان، به کمک مقیاس شادکامی آکسفورد گزارش داده‌اند که، بین شادکامی و نگرش دینی رابطه ضعیف، اما معناداری وجود داشته است..

در مطالعه‌ای دیگر بیرد و همکاران (2000) چهار عامل شادکامی و رابطه آن را با تعهد دینی موردبررسی قراردادند. آنان دریافتند که تعهد دینی، پیش‌بینی کننده شادکامی است.

مطالعات بوهنلین و لوئیس (2001)، هالاهمی و همکاران (1999)، کارنزارو و همکاران (1995) نشان‌دهنده رابطه مثبت معنادار بین شادکامی و خوشبختی با نگرش و باورهای دینی است.

آزاد و یزدانی (2009) به بررسی رابطه بین نگرش دینی، سبک‌های مقابله‌ای و شادکامی در دختران و پسران دبیرستانی اصفهان، در سال تحصیلی1383- 1382 پرداخت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که بین نگرش دینی با شادکامی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج تحقیق پارگامنت و همکاران (1998) نشان می‌دهد افرادی که به‌طور مکرر دعا می‌کنند، کمتر از افسردگی و اضطراب رنج می‌برند.

با توجه به اهمیت و تأثیر مثبت انجام فرایض دینی بر شادکامی انسان‌ها، و به دلیل کمبود پژوهش که به بررسی رابطه کلیه عوامل شادکامی با انجام فرایض مذهبی بپردازد، و به‌علاوه با توجه به اهمیت دین در زندگی فردی و اجتماعی بشر و شادکامی به‌عنوان یک شاخص اثرگذار در کلیه شئون زندگی از یک‌سو و توجه به قشر دانشجویان به‌عنوان آینده‌سازان جامعه از سوی دیگر، در این پژوهش به بررسی رابطه بین انجام فرایض دینی و شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه پرداخته می‌شود و در پی پاسخگویی به سؤالات زیر است:

آیا بین انجام فرایض دینی با شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه رابطه وجود دارد؟

انجام فرایض دینی چه میزان باعث تبیین شادکامی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه می‌شوند؟

مواد و روش کار

تحقیق حاضر از نوع همبستگی-رگرسیونی، است. متغیر ملاک تحقیق: شادکامی و متغیر پیش‌بین تحقیق: انجام فرایض دینی می می‌باشد. جامعه آماری،کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه در سال تحصیلی 94-1393 است، که طبق آمار دانشکده علوم پزشکی تعداد این دانشجویان برابر با 2181 نفر بود. جهت نمونه‌گیری از روش طبقه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی استفاده شد. حجم نمونه با جدول کرجسی مورگان 377 نفر به دست آمد. جمع‌آوری اطلاعات به‌صورت کتابخانه ایی و میدانی بود. ابزار اندازه‌گیری 2 پرسشنامه به شرح زیر می‌باشند:

پرسشنامه انجام فرایض دینی: این مقیاس توسط محمودی و حسین پور (1393) تدوین و استفاده شده است. این پرسشنامه دارای 5 مؤلفه و هر مؤلفه دارای 4 گویه لیکرتی 5 درجه‌ای می‌باشد. ضریب پایایی این پرسشنامه در پژوهش‌های مختلف در کشور بین 0/86 تا 0/97 گزارش شده است.

پرسشنامه استاندارد نشاط سازمانی کارکنان (پرسشنامه چاوشباشی و دهقان عفیفی، 1392) که دارای 29 سؤال در طیف لیکرتی برای شادی و نشاط کارکنان است. در تحقیق انصاری و همکاران (1392) دارای روایی با همبستگی درونی 0/5 و پایایی 0/88 می‌باشد.

روایی محتوایی پرسشنامه‌ها توسط اساتید متخصص تأیید شد. برای محاسبه ضریب قابلیت اعتماد، ابزار اندازه‌گیری از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که 30 پرسشنامه بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه پخش و آلفای کل 0/92 به دست آمد. جهت تحلیل داده‌ها و دستیابی به اهداف مذکور از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی پیرسون و آزمون رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های مربوط به آمار توصیفی تحقیق: نتایج نشان داد که 113 نفر از پاسخگویان مرد (30 درصد) و 264 نفر از پاسخگویان زن (70 درصد) بودند. کم‌ترین سن شرکت‌کنندگان در تحقیق 23 و بالاترین سن 32 بود و میانگین سن شرکت‌کنندگان 27 سال بود. 151 نفر از پاسخگویان (40 درصد) مجرد و 226 نفر از پاسخگویان (60 درصد) متأهل بودند. 277 نفر از پاسخگویان (73/3 درصد) شاغل و 100 نفر (26/7 درصد) غیر شاغل بودند.

نتایج آزمون t مستقل، با توجه به نتایج نظرات پاسخگویان در جدول شماره 1، نشان داد که حرمت شخصی در اثر انجام فرایض دینی بالاترین امتیاز را در رابطه بین تأثیر انجام فرایض دینی و شادکامی از دید دانشجویان موردبررسی شونده دارد.

جدول (۱): اولویت‌بندی متغیرهای مستقل تحقیق به لحاظ اهمیت با توجه نظرات پاسخگویان

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	C.V	رتبه
حرمت شخصی در اثر انجام فرایض دینی	15/93	2/912	0/183	1
خلق مثبت در اثر انجام فرایض دینی	15/17	2/817	0/186	2
بهزیستی فاعلی در اثر انجام فرایض دینی	14/97	2/834	0/189	3
رضایت از زندگی در اثر انجام فرایض دینی	15/73	3/062	0/195	4
رضایت خاطر در اثر انجام فرایض دینی	15/37	3/135	0/204	5

قبل از بررسی روابط و میزان تأثیر متغیرهای تحقیق بر یکدیگر و پاسخگویی به فرضیه‌های تحقیق، برای بررسی نرمال بودن تک متغیری توزیع داده‌ها، قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به‌ترتیب نباید از 3 و 10 بیشتر باشد (کلاین[1]، 2011). در جدول شماره 2، چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش گزارش شده‌اند.

جدول (۲): چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش برای متغیرهای تحقیق

مؤلفه‌ها	چولگی	کشیدگی
حرمت شخصی در اثر انجام فرایض دینی	-0/228	0/667
خلق مثبت در اثر انجام فرایض دینی	0/129	0/814
بهزیستی فاعلی در اثر انجام فرایض دینی	0/024	0/574
رضایت از زندگی در اثر انجام فرایض دینی	-0/117	0/150
رضایت خاطر در اثر انجام فرایض دینی	-0/040	-0/142
انجام فرایض دینی	0/011	0/242
شادکامی	0/109	0/492

با توجه به جدول شماره 2، چولگی قدر مطلق شاخص‌های تحقیق کم‌تر از 3 می‌باشد. بنابراین چولگی متغیرهای پژوهش در سطح نرمال می‌باشد. کشیدگی قدر مطلق این شاخص‌ها کم‌تر از 10 می‌باشد. بنابراین کشیدگی متغیرهای پژوهش در سطح نرمال می‌باشد. با توجه به این یافته‌ها می‌توان گفت که توزیع تمامی متغیرها نرمال می‌باشد.

یافته‌های مربوط به آمار استنباطی تحقیق:

برای بررسی میزان رابطه بین متغیرهای تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج نشان داد که بین انجام فرایض دینی و مؤلفه‌های آن با شادکامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، در سطح آماری 1 درصد ارتباط معناداری وجود دارد. یعنی با اطمینان 99 درصد می‌توان بیان کرد که این رابطه مثبت و معنی‌دار می‌باشد. نتایج کلی ضریب همبستگی متغیر وابسته با متغیرهای مستقل در جدول شماره 3 نشان داده شده است.

جدول (۳): ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی ارومیه

متغیرها	ضریب همبستگی با شادکامی r_s	سطح معنی‌داری P
رضایت از زندگی در اثر انجام فرایض دینی	0/885**	0/001
حرمت شخصی در اثر انجام فرایض دینی	0/867**	0/001
بهزیستی فاعلی در اثر انجام فرایض دینی	0/872**	0/001
رضایت خاطر در اثر انجام فرایض دینی	0/854**	0/001
خلق مثبت در اثر انجام فرایض دینی	0/897**	0/001

$^{**}P \leq 0.01$

[1]- Kline

برای بررسی میزان تأثیر انجام فرایض دینی و مؤلفه‌های آن بر شادکامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، از رگرسیون چندگانه Enter، استفاده شد. نتایج در جدول شماره 4 نشان داد که میزان ضریب همبستگی چندگانه برابر با R=0/945 و مقدار ضریب تعیین برابر با R2=0/892 می‌باشد که مقدار ضریب تعیین نشان می‌دهد که 89/2 درصد تغییرات شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه توسط انجام فرایض دینی و مؤلفه‌های آن تبیین می‌شود و میزان F محاسبه‌شده در سطح آماری 1 درصد معنادار است.

جدول (۴): رگرسیون خطی بررسی رابطه بین فرایض دینی با شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه

ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R2)	ضریب تعیین تعدیل‌شده (R2AD)	F	P
0/945	0/892	0/870	39/835**	0/040

$^{**}P \leq 0.01$

معادله با توجه به مقادیر B در جدول شماره 5 به‌صورت زیر بیان می‌شود:

$$Y= 32.864 + 0.928\ X_1 + 0.948\ X_2 + 0.936\ X_3 + 0.827\ X_4 + 0.822\ X_5$$

طبق فرمول به‌دست‌آمده و نتایج جدول شماره 5، نشان دادند که رضایت از زندگی 92/8 درصد، حرمت شخصی 94/8 درصد، بهزیستی فاعلی 93/6 درصد، رضایت خاطر 82/7 درصد و خلق مثبت 82/2 درصد در ایجاد شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه نقش دارند.

جدول (۵): مقدار تأثیر مؤلفه‌های انجام فرایض دینی بر شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه

متغیرها	B	انحراف معیار	Beta	t	P
عدد ثابت	32/864	4/803	--	1/154	0/001
رضایت از زندگی در اثر انجام فرایض دینی (X1)	0/856	0/083	0/928	1/357	0/001
حرمت شخصی در اثر انجام فرایض دینی (X2)	0/876	0/098	0/948	4/106	0/001
بهزیستی فاعلی در اثر انجام فرایض دینی (X3)	0/866	0/143	0/936	3/958	0/001
رضایت خاطر در اثر انجام فرایض دینی (X4)	0/746	0/143	0/827	3/958	0/001
خلق مثبت در اثر انجام فرایض دینی (X5)	0/735	0/141	0/822	3/754	0/001

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین انجام فرایض دینی و شادکامی در دانشجویان علوم پزشکی ارومیه بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین مؤلفه‌های شادکامی و انجام فرایض دینی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و همچنین بین مؤلفه‌های شادکامی رابطه معناداری وجود دارد. پژوهش حاضر نشان داد که فرایض دینی موجبات شادکامی را در دانشجویان فراهم می‌آورد و بهزیستی فاعلی، حرمت شخصی و رضایت از زندگی با انجام فرایض دینی توسط دانشجویان در آن‌ها ایجادشده و موجبات تقویت و توسعه شادکامی را در دانشجویان را فراهم می‌کنند. نتایج به‌دست‌آمده از تحقیق حاضر با نتایج محققین زیر هم‌خوانی دارد:

جمالی و عباسی (1392) که بیان نمودند، بین جهت‌گیری مذهبی و شادکامی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد و جهت‌گیری مذهبی و عمل به باورهای دینی پیش‌بینی کننده‌های مناسبی برای شادکامی هستند.

مظفری نیا، امین شکروی و حیدرنیا (1393) که بیان نمودند، سلامت معنوی دانشجویان با شادکامی آن‌ها رابطه مثبت و معناداری داشت. تمامی ابعاد سلامت معنوی با شادکامی ارتباط معناداری داشت. بیشترین ارتباط را بعد عواطف و کم‌ترین ارتباط را بعد کنش با شادکامی به خود اختصاص داد. در صورت برنامه‌ریزی پیرامون ابعاد شناخت معنوی و عواطف دانشجویان، می‌توان میزان شادکامی در این گروه عظیم و مهم جامعه را افزایش داد و امیدوارتر بود که این شادکامی دوام و پایداری بیشتری داشته باشد.

علی‌محمدی و جانبزرگی (2008)که بیان نمودند،بین شادکامی دینی و شادکامی روان‌شناختی رابطه معنادار مثبت و بین شادکامی دینی و افسردگی یک همبستگی منفی وجود دارد.

فرانسیس و همکاران (2002) که بیان نمودند، بین شادکامی و نگرش دینی رابطه ضعیف، اما معناداری وجود داشته است. بیرد و همکاران (2000) که بیان نمودند، تعهد دینی، پیش‌بینی کننده شادکامی است.

بوهنلین و لوئیس (2001)، هالاهمی و همکاران (1999)، کارنزارو و همکاران (1995) که بیان نمودند، رابطه مثبت معنادار بین شادکامی و خوشبختی با نگرش و باورهای دینی است.

آزاد و یزدانی (2009) که بیان نمودند، بین نگرش دینی با شادکامی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج تحقیق پارگامنت و همکاران (1998) نشان می‌دهد افرادی که به‌طور مکرر دعا می‌کنند، کمتر از افسردگی و اضطراب رنج می‌برند.

در تبیین این موضوع، چنان‌که ویلیام جیمز بیان کرده است، چنانچه احساسات مذهبی در نزد کسی باشد نیروی روزافزونی در کار و زندگی او وارد می‌کند و هیجان و شور زندگی را زنده نگه می‌دارد (26). پس درنتیجه احساسات مذهبی مانع از آن می‌شود که انسان در کلیه مراحل زندگی خود دچار ناامیدی شود و همیشه شوق به زندگی در او پایدار باشد و باعث ایجاد شادکامی در انسان شود (28). داشتن هدف‌های معنوی، هدفمند بودن زندگی و عشق و علاقه به خدا یکی از راه‌های اصلی برای رسیدن به شادکامی است (32)، به‌طوری‌که داشتن رابطه معنوی با خدا موجب کاهش استرس و افزایش راهبردهای مقابله با استرس می‌شود (33). به‌علاوه دین نظام باور منسجمی ایجاد می‌کند که باعث می‌شود افراد برای زندگی خود معنا پیدا کنند و بر ناملایمات و فشارهای روانی فائق آیند و به زندگی امیدواری بیشتری داشته باشند (34).

چنان‌که نتایج این پژوهش و سایر پژوهش‌ها نشان داده است، بین انجام فرایض دینی و شادکامی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. به‌طوری‌که احتمالاً می‌توان گفت افرادی که در انجام فرایض دینی تلاش بالایی دارند از شادکامی بیشتری برخوردارند. به‌علاوه می‌توان پیشنهاد کرد افرادی که شادکامی کمتری را تجربه می‌کنند می‌توانند با رجوع به دین و معنویات شادکامی بیشتری کسب کنند. باور داشتن و عمل به باورهای دینی از مهم‌ترین عوامل پیش‌بینی کننده احساس شادکامی است. لذا به متولیان امر آموزش کشور به‌منظور اینکه دانش‌آموزان و دانشجویان شادکام‌تری را تربیت کنند، پیشنهاد می‌شود که همسو با برنامه‌های آموزشی خود برنامه‌های دینی و معنوی را نیز در برنامه‌های خود بگنجانند.

References:

1. Abdel-Khalek AM. Happiness, health, and religiosity: significant relations. Ment H ReligCul 2006; 9(1): 85-97.
2. Aghili M, Kumar GV. Relationship between religious attitudes and happiness among professional employees. J Indian Academy Appl Psychology 2008; 34(Special issue): 66-9.
3. Ali Mohammadi K, Jan Bozorghi M. The relationship between happiness and religious orientation and mental happiness and depression in students of Imam Khomeini Educational and Research Institute in Qom 2007-2006 school year in dealing with the psychology of religion. Ravanshenasi Va Din 2008; 1 (2): 147-64.
4. Alimohammade K, Janbozorge M. The relationship between happiness with religious orientation and happiness with psycholo orientation and depression. J Psychol Religion 2008; 1(2): 131-46.
5. Argyle M. Psychology of happiness translated by Anaraki G and et al. Isfahan: Isfahan Academic Center for Education; 2003.
6. Azad H, Yazdane F. Relationship between religion attitude coping style and happiness in girls and boys. J Knowledge Res Psychol 2009.
7. Buss D.The evolution of happiness. Am Psychol 2000; 55(1):15-23.
8. Byrd K, Lear D, Schwenka S. Mysticm as a predictor of subjective well-being.International. J Psychol Religion 2000; 10(4): 259-69.
9. Cartanzaro S, Horaney F, Creasy G. Hassles, coping and depressive symptoms in an elderly community .sample: The role of mood regulation expectancies. J Counsel Psychol 1995; 42(3): 359-65.
10. Farahzad H. Happiness. Tobaymohebat. Publications; 2013.

11. Fountoulakis KN, Siamouli M, Magiria S, Kaprinis G. Late life depression, religiosity, cerebrovascular disease, cognitive impairment and attitudes forward death in the elderly interpreters of the data. Med Hypothesis 2008; 70 (3): 493-6.
12. Francis L, Jones H, Wilcox C. Religiosity and Happiness: during adolescence, young adulthood and later life. J Psychol Christian 2002; 19: 245-57.
13. Jamali T, Abasi R. The study of relationship between religious orientation and happiness in students of Payam Noor University. Tehran: the 1st International Congress on Religious Culture and Thought; 2013.P. 172-82.
14. James O. Religion and psychology, translation M. Cain, Tehran: Islamic Revolution training; 1993. P. 34.
15. Kenneth I, Pargament K, Smith B, Koening H Perez L. Positive and Negative religious coping with major life stressors. J Sci Study Religion 1998; 37(4): 710-24.
16. Khatib M. Happiness from the perspective of Islam. Qom: Darolhadith Publications; 2012.
17. KhodayariFard A. Project preparation and standardized measures of religiosity student. Faculty of Psychology and Education; 2006. p.11.
18. Khodayarifard M, Shokohi Yekta M, GhobariBonnab B. Preparing a scale to measure religious attitude of college students. J Psychol 2000; 4(3): 265-85.
19. Kline RB. Principles and practice of structural equation modeling. 2nd Ed. New York: The Guilford Press; 2011.
20. Koivumaa-Honkanen H, Honkanen R, Viinamki H, Heikkil K, Kaprio J, Koskenvuo M. Life satisfaction and suicide: A 20 year follow-up study. Ame J psychi 2001; 158(3): 433-9.
21. Lelkes O. Testing freedom: happiness, religion and economic transition. J Econ Beha Organ 2006; 59(2): 173-94.
22. Lewis CA, Maltby J, Day L. Religious orientation, religious coping and happiness among UK adults. Personal indiv Diff; 2005; 38(5): 1193-202.
23. Lewis CA. Cultural stereotype of the effects of religion on mental helth. Br J Med Psychol 2001; 74(Pt 3): 359-67.
24. Lyubomersky S, Sheldon KM, Schkade D. Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. Rev General Psychol 2005; 9(2): 111-31.
25. Maltby J, Lewis C, Day L. Religious orientation and psychological well-being: The role of the frequency of personal prayer. British J Health Psychol 1999; 4(4): 363-78.
26. Mookerjee R, Beron K. Gender, Religion and Happiness. J Socio-Economics 2005; 34(5): 674-85.
27. Mozafarinia F, Amin-Shokravi F, Hydarnia A. Relationship between spiritual health and happiness among Students. J Health Educ Health Promotion 2014; 2(2): 97-107.
28. Myers DG. Close relationships and quality of life, In D. Kahneman, E. Diener& N. Schwarz (eds). Well-Being: The foundation of hedonic psychology. New York: Russell Sage Foundation; 1999.
29. Nadri AA, SeifNaraghi M. Research methods in social sciences (with emphasis on Educational Sciences), Tehran: Arasbaran; 2009. P.78.
30. Rohani A, ManaviPour D. The relationship between religious beliefs in Islamic Azad University blessed with happiness and marital satisfaction. Knowledge Res Psychol 2009; 35: 189-206.

31. Sarmad Z. Research Methods in the Behavioral Sciences. Tehran informed: 2008. P.90.
32. Van Rigin J. Happiness & religion: a denominational perspective. J Relig Heal 2008; 46(4): 480-99.
33. Yang KP, Mao XY. A study of nurses' spiritual intelligence: a cross sectional questionnaire survey. Intl J Nurs Stud 2007; 44(6): 999-1010.
34. Yang Y. Social Inequalities in happiness in the United States in1972 to 2004: an age-period cohort analysis. AmeSoc; 2008; 73(2): 204-26.

Original Article

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN RELIGIOUS PRACTICE AND HAPPINESS ON STUDENTS OF URMIA UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES

Ziba Faeedfar[12,], Safar Hamednia[3], Maryam Faeedfar[4], Simin HabibpourSedani[5], Arezoo Assemi[6,7]*

Received: 9 Nov, 2015; Accepted: 9 Jan, 2016

Abstract

Background & Aims: Religious practices are the leading cause of peace and spiritual happiness. The aim of this study was to investigate the relationship between religious practice and happiness in students of Urmia University of Medical Sciences.

Materials & Methods: This study was a correlation-regression one including all undergraduates (2181 students) in Faculty of Medicine in Urmia University of Medical Sciences. The sample was chosen through multi-stage stratified random sampling method and 377 subjects were selected based on Morgan's Table. The samples were asked to fill out the questioners of organizational vitality and religious practices questionnaire and theses scales' reliability were approved with Cronbach's alpha (0.92). To analyze the data, descriptive and inferential statistics such as Pearson correlation and multiple regressions were used.

Results: Accordingly, there was a significant relationship between the practice of religion and happiness of students. 89.2% of happiness in students are predicted to be along with doing religious obligations and its components. The effective components in students' happiness and their significance were life satisfaction (92.8%), personal dignity (94.8%), subjective well-being (93.6%), satisfaction (82.7%) and positive mood (82.2%) percent Happiness in the students involved in the creation of Medical Sciences.

Conclusion: In case of correct and coherent planning on religious practices along with students' course curriculum, it is predicted to observe a higher rate of caring and doing religious obligations that has significant effect on persistent and more stable happiness in students.

Keywords: Practicing religion, Life satisfaction, Satisfaction, Subjective well-being, Positive mood, Happiness, Students

Address: No. 1, Corner Alley Contacts, Valfajr 1, Urmia, Iran
Tel: (+98) 4433366961
Email: zibafaeedfar@yahoo.com

SOURCE: URMIA MED J 2016: 27(1): 45 ISSN: 1027-3727

[1] Graduate Student, Department of Educational Sciences, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran (Corresponding Author)
[2] Educator, District 1, Education Organization, Urmia, Iran
[3] Assistant Professor, Faculty of Medicine, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran
[4]B.A. in Educational Management, District 2, Education Organization, Urmia, Iran
[5]Young Researchers and Elite Club, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran
[6] M.A in English Language and Literature, International Affairs Department, Urmia University of Medical Sciences, Urmia, Iran
[7] PhD Candidate in English Language and Literature, Faculty of Humanities, Ataturk University, Erzurum, Turkey